

MARKKU ROPPONEN

KUHALA

JA SALAISET SEURALAISET

— TAMMI —

MARKKU ROPPONEN

KUHALA

JA SALAISET SEURALAISET

TAMMI
HELSINKI

MARKKU ROPPONEN

Hautaustoimisto Wähähappinen, 2019
Koirapuistoromaani, 2018
Kuhala ja haudan pitkä varjo, 2017
Kuhala ja isku Helsingissä, 2016
Kuhala ja vapaa pudotus, 2015
Kuhala ja tuomitut, 2014
Kuhala ja jokimurhat, 2013
Kuhala ja yöjuna, 2012
Kuhala ja vanginvartijan mandoliini, 2011
Kuhala ja kevään ensi ruumis, 2010
Kuhala ja hautausmaan risteys, 2009
Suru aika päättyy, Kuhala, 2008
Kuhala ja kuoleman hipaisu, 2007
Kuhala ja takapihojen tuonenvarjo, 2006
Linnut vaikenevat, Kuhala, 2005
Kuhala ja viimeinen kesävieras, 2004
Kuhala ja musta juhannus, 2003
Puhelu kiusaajalta, 2002
Lavastus, 2000
Elämymatka, 1999
Siivestäjät, 1997
Naisiin, 1995
Isän kädestä, 1995 (yhdessä Timo Parvelan kanssa)
Viimeinen auringonnousu, 1994
Paholaisen kiireet, 1993
Mies katoaa sateeseen, 1992
Kuolemanuni, 1991
Pronssijuhlat, 1990

© Markku Ropponen ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-1143-5
Painettu EU:ssa

1.

Kuhala roikotti saunakauhaa valmiusasemissa ja työnsi sen Hipun peräpään alle heti kun koira kyykistyi. Hän oli puuhassa ensimmäistä kertaa eikä tuntenut koiransa anatomiaa niin tarkkaan, että olisi onnistunut sieppaamaan virtsanäytteen. Suihku suhahti ohi, saaliiksi kertyi vain muutama tippa, ja kun Hippu huomasi isäntänsä hääräilyn, sen silmissä väikähti epäluulo. Jos ulkoilu oli hoitunut tähän asti ilman kauhomisia, miksei hoituisi vastedeskin?

Kuhala otti taskusta pienen lasipurkin ja herutti pissapisarot siihen. – Lakkaa kyyläämästä. Epäilen että sulla on tulehdus. Ruikit niin tiheään. Meillä on puoli tuntia aikaa, pakko saada talteen parisen ruokalusikallista. Vähempi ei riitä näytteen saamiseen. Muussa tapauksessa sinut katetroidaan eikä se tunnu mukavalta. Lisännee laskuakin, ehkä joutuvat nukuttamaan. Joten ihan rennosti vaan.

Hippu oli painanut takkuisen ahterinsa vasten tienpiennarta, tuijotti kauhaa ja lasipurkkia ja heilutti korviaan isännän tilannekatsauksen ajan. Koiran kuono oli harmaantunut, askel lyhentynyt ja kupeet pyöristyneet samaan tapaan kuin Kuhalalla, jonka kuusikymmenvuotisrajapyykki siinteli ulottuvilla ja joka sihtaili päivänvaloa vasten lasipurkin pohjalla kimmelteleviä tippoja. – Joo, ei tää piisaa. Enkä mä voi mitenkään lisätä sekaan omaani.

Ainoa vapaa aika sille päivälle löytyi Kuokkalan kaupunginosassa sijaitsevalta eläinlääkäriasemalta. Kuhala oli jättänyt autonsa Kirkkopuiston parkkiin ja varannut kosolti kävelyaikaa, jonka edetessä saisi otettua näytteen.

Maailmasta ei löytynyt enää kiireitä, jotka olisivat saaneet Hipun hoppuilemaan. Se soi kotipihaan maisemissa huseeraaville oraville – noille ennen niin kirotuille kiusankappaleille – korkeintaan ikävystyneen vilkaisun, vaikka ne olisivat kiittäneet tassunkantaman päästä, ja vaivautui muutamaan pidennettyyn askeleeseen vain jos ruokakupin houkuttimeksi oli pantu jokin erikoiselämys – juustonokare tai hyvin voideltu leipäpalanen. Minkä sille mahtoi, Hippu lähestyi kymmenettä ikävuottaan. Eikö se merkinnyt ihmisen vuosiksi muutettuna isännän kuuttakymmentä? Vaivoja siellä, koloituksia täällä. Saattoipa vierähtää eräskin rupeama, ettei koiralle maistunut mikään ja se tapasi vain loikoilla viltillään.

Ja nyt tämä saunakauhapelleily.

Lähestyttiin Jyväsjärven Korkeakoskenlahden ylittävää Alban siltaa. Sen keskivaiheilla lähellä rantahotellia erottui rykelmä kynttilälyhtyjä ja muutama nuupahtanut kukkakimppu merkinä siitä, että lähestyttiin myös paikkaa, jossa oli tapahtunut kaupunkilaisten mieliä kuohuttanut ja jopa valtakunnantasoisesti isoja otsikoita kerännyt ampumavälikohtaus.

Vain poliisi ja murhaaja tiesivät mistä suunnasta tarkkuuskiväärin luoti oli kaatanut Henri Mantereen. Muut joutuivat arvailemaan. Sosiaalisessa mediassa tulasemasuosikkeja olivat hotellin kattotasanne, vastarannan Ylistönmäen tienoo tai jokin rantaraitin pusikonjuuri. Aseintoilijat tiesivät tarkkuuskiväärien ominaisuuksista kaiken ja listasivat kiiväreitä paremmuusjärjestykseen sen mukaan, millä olisivat itse menneet tappamaan ihmisen yhdellä laukauksella.

Laukauksen kaiku oli lakannut kiirimästä viisitoista päivää sitten, kuten Kuhala laski.

Muutamassa kynttilälyhdyssä paloi hentoinen liekki. Huhtikuiset puhurit olivat viskanneet osanotto- ja surunvalittelulappusia siltapilarin tyveen. Alun alkaen niitä oli tuotu kymmenittäin jollei sadoittain, koska kukaan ei voinut ymmärtää miksi perheellinen kahden teini-ikäisen lapsen isä oli surmattu kesken iltalenkkinsä.

Henri Mantere oli neljänkymmenenryhden, yksityisyrittäjä menestyvässä maahantuontifirmassa ja lehtikirjoitusten mukaan mies, joka olisi kelvannut milloin tahansa esimerkiksi mallikansalaisesta, ei halunnut pahaa kenellekään ja tuli toimeen niin liikeyrityksiensä kuin naapureidensa kanssa. Kuhala oli lukenut uutisoinnin ja ajatellut, että löytyi kuitenkin joku, joka ei ollut haltioitunut surmattuun.

Kävelysauvoihinsa nojaava nainen kumartui lukemaan tekstejä ja pyyhkäisi pari liikutuksen ja vaahtopäätuulen pusertamaa kyyneltä silmänurkastaan. Kuhala veti Hippua etäämmäs kukista mutta herpaantui sen verran, ettei kerinnyt estämään koiran kyykkypissahanketta. Suihkaus oli tähdätty kuivahtaneeseen ruusukimppuun ja pahvienkeliin, jonka lentoonlähtöyritys oli estetty helmanliepeen painoksi lasketulla kivenmurikalla.

Kuhala ujutti saunakauhan Hipun jalkoväliin. Enkelin pää taittui, ruusujen terälehdet karkasivat tuuleen ja pissa ropisi.

– Kuinka te kehtaatte? nainen puuskahti, kun Kuhala veti puolilleen kusaistun kauhan päivänvaloon Hipun hännän alta, tarkasteli antia kotvan ja alkoi kallistaa sitä lasipurkkiin.

– Mikäs mies te olette?

Ääni kajahti takavasemmalta. Kuhala kiersi kannen kiinni, sujautti näytteen hoteisiinsa ja kääntyi. Kysyjä lukeutui samaan seniorikaartiin naisen kanssa mutta oli kai toiminut

voimiensa vuosina johtavassa asemassa, koska puhisi tärkeyttä niin, että joutui ottamaan tukea siltapilarista. – Ette kunnioita vainajan muistoa. Tahallaanko te koiraanne tähän kusetatte?

– Hätä ei lue lakia, ei etenkään koirilla, Kuhala virkkoi.

– Mitä, röyhkimys. Oletteko sairas, juotteko te koiranne virtsaa? Minusta tuntuu että tänne tarvitaan poliisi.

Pippurinen sanailu keräsi pian paikalle puolen tusinaa ilta-päivälennkeilijää, jotka uhkasivat tukkia kulun ja tuntuivat harkitsevan koiran ja sen omistajan heivauttamista järveen. Kuhala arveli, ettei maksanut vaivaa ruveta selittämään operaation tarkoituksiperiä vaan otti muutaman taka-askelen ennen kuin kääntyi. Kai hän voisi miekkailla ensimmäistä päälle-käyjää vastaan saunakauhalla ja panna sen jälkeen juoksuksi, Mustankorkean Sven Tuuva. Hippu heilautti häntäänsä närkästelijöille, jotka tyytyivät kuitenkin pelkkään paheksuntaan saamatta viritettyä takaa-ajoon tarvittavaa vimmaa.

Puolitoista kilometriä myöhemmin Kuhala antoi näytempurkin vastaanottotiskille, mistä se toimitettiin analyysiin. Hippu riuhtaisi itsensä takaisin ovelle, se tunsu paikan liiankin hyvin ja sen mielestä koiranruokajulisteeseen suitun karvamannekiinin elämänmyönteisyys haiskahti keinotekoiselta. – Tuuhan pois sieltä tuulikaapista, odotetaan vähän. Nyt ei luovuteta, kun ollaan tänne asti päästy.

Hipun eläinlääkärikammo ei ollut sen kummempaa kuin Kuhalan hammaslääkäri- tai urologikammo, mutta koska Hippu oli koira, puhumisesta oli vain vähän hyötyä. Irto-karva pölisi sen turkista ja pää vapisi, läähätyksen tiheys enteili hyperventilaatiota.

Tunnin ja vartin kuluttua Kuhala ja koira istuivat rantaraitin levähdyspenkillä. Molemmat näyttivät suunnilleen yhtä väsähtäneiltä traumaattisen kokemuksen jälkeen. Hi-

pulle sen oli aiheuttanut tutkimuspöydällä suoritettu kope-lointi, peräaukkoon työnnetty kuumemittari ja kevään ensimmäisen punkin irrottaminen, kun taas Kuhalalle lasku – satakolmekymppiä plus lääkkeet. Yksityisetsivän tuloilla ylimääräinen menoerä merkitsi yön kiristystä. Ylpeys ei oikein antanut periksi kääntyä Anastasian kukkaron puoleen, vaikka tilauskirjan toimeksiantosarake hohti valkoisuuttaan.

– No, ei se mitään. Pääasia että tulet terveeksi. Pissassa oli verta, tulehdussoluja ja nitraattia. Lämpö normaalin ylärajalla. Teillä koirilla se tarkoittaa himppua vaille neljäkymmentä astetta.

Hippu otti sairauskertomuksen vastaan huojentuneena ja vähintäänkin hajamielisesti, koska mielenkiinnon oli vänginnut kaislikossa riusteleva sorsapariskunta.

– Anna olla.

Hippu ei antanut, vaan nykäisi. Kuhala sai pidäteltyä viime hetkellä, jottei koira jäänyt ohikiitävän rullaluistelijan alle, joka höyrysi eteenpäin tasatyönöin. Mikä elinvoima, mikä ylistyslaulu kuntourheilulle, mikä itseriittäinen jyrääjä. Luis-timien rahina ja sauvannapsahdukset lakkasivat kuulumasta, kaupungin huomioliivimiehet lipuivat veneellään kohti Jyväsjärven juhlasuihkua säätääkseen sen toimintavalmiuteen kesää varten ja taivas keskustan yllä hehkui uuden unelmien vuodenajan valoa.

Saattoiko hänen, Kuhalan ikäinen innostua enää keväästä? Olisiko hänen sentään pitänyt syventyä jotenkin herkemmin ensimmäisen leskenlehden ihmeeseen, nuoruudenmuistoja herätteleviin lounatuulen tuoksuihin ja pysähtyä kuuntelemaan kiurun liverrystä tai halaamaan kotipuolella puunrunkoa sen sijaan että touhusi jonninjoutavuuksia päivästä päivään niin kuin aikaa olisi enää tuhlattavaksi asti?

– Perkele!

Ohi sujahtava hybridipyöräilijä ryyditti toivotustaan kansainvälisellä käsimerkillä Kuhalalle, joka oli ajautunut haaveilemaan koirineen vastaantulevien kaistalle. Hän ajatteli karjaista perään samansukuisen, mutta maltoi mielensä ja sanoi Hipulle, että silta ylitettäisiin vain siinä tapauksessa, että surmapaikan kukkaset jätettäisiin rauhaan. – Jos harakitsetkaan niiden kastelua, meidän on kierrettävä pohjukan kautta. Siitä tulee yksi lisäkilometri.

Hippu lueskeli lajitovereidensa viestejä lyhtytolpan tyvestä, nuuhkasi tienoheen uupuneen myyrän tomumajaa eikä pitänyt lisäkilometriä vakavasti otettavana vaihtoehtona, vaan kääntyä lönnkötteli lavat heilahdellen sillalle taloudellisella veteraanikoiran askeleellaan.

Kukkien ja osanottokorttien ääreen kyyristynyt mies oli pukeutunut harmaaseen pusakkaan, villapuseroon ja vaelluskenkiin, lippalakkin alta työntyi jokunen hiuksenhaituva. Aloilleen hiljentyneessä olemuksessa erottui jotakin, joka sai Kuhalan lyhentämään otetta talutusremmistä ja ohjaamaan Hipun pitkin vastakkaisen sillankaiteen vierustaa.

Juuri kun hän ja koira olivat ohittamaisillaan miehen, tämä horjahti ja kuului ähkäisevän. Hippu pelästyi äkki-liikettä, koki sen uhkaavaksi ja valmistautui puolustamaan isäntäänsä. Ärähdys paljasti kulmahampaat, Kuhala lyhensi otetta lisää ja hillitsi koiransa tempoilun. – Paikka! Anteeksi vaan, taisi koira säikähtää.

Mies rönötti polvillaan kukkien keskellä kalvenneena ja yritti hymyillä. Se ei oikein onnistunut.

– Voitteko huonosti, minäpä autan... Hippu, paikka!

Kuhala ojensi kätensä, alkoi jo kerrata mielessään elvytyksen alkeita ja punnersi miehen jaloilleen. Siinä tilanteessa ja asennossa oli mahdoton estää Hippua kyykistymästä kuta-kuinkin samaan kohtaan kuin menomatalla. – Halvatun

maanvaiva... anteeksi, en minä teitä... koira se kuseskelee minne sattuu heti kun silmä välttää.

Mies irvisti ja kiitti. Sitten hän kysyi voisiko Kuhala saattaa hänet levähtämään rannan penkille. – Pumppu reistailee, puristaa. On mulla lääkkeet mukana mutta parempi kaivaa ne esiin, kunhan pääsen istumaan. Mukavan näköinen koira, ei kai se elukkana voi ymmärtää mihin suhautella ja mihin ei.

Tuokion päästä mies irrottautui käsipuolesta ja istahti vetämään henkeä, kunnes lääkitsi itseään nitrosuihkeella, keskittyi tuijottamaan veden välkettä ja kuulostelevaan antaako raihnainen sydän myötä enää muuhun kuin siihen jäämiseen. Kuhala soi huolestuneen ajatuksen omalle, kardiologin määräaikaissyyniä vaativalle hiippaläpälleen ja kysyi, halusiko mies, että soitettaisiin ambulanssi.

– Eipä ole tarpeen, kohta helpottaa. Pitää malttaa, ja maltanhan minä kun ei ole kiirettä minnekään.

Miehen ikää oli vaikea arvioida, kai hän jotakin sodanjälkeistä vuosikertaa edusti. Villapuseron kauluksesta purkautuva langanpätkä kutitteli leuanalussänkeä, lippalakkiin kokardiksi kiinnitetty petankkiseuran emaloitu pinssi heijasteli kevätauringon valoa.

– Muun minä kestäisin leikiten, paskan sydämen ja tämän ahneuteensa hukkuvan maailman, mutta menivät saatat oman pojan ampumaan tuohon sillankorvalle. Ei täällä Suomessa mikään sota ole, ei täällä ketään ammuta keskellä päivää. Ja kuitenkin ammutaan.

– Osanottoni, Kuhala sanoi ja tunki olonsa neuvottomaksi hiukan samaan tapaan kuin kuka tahansa, joka joutuu nokausten läheisensä menettäneen tuntemattoman kanssa. Lohdutuksen sanat tuntuivat teennäisiltä, ei niitä ollut.

Hippu nuolaisi miestä kämmenselästä ja sai silityksen pääläelleen. Mies nosti katseensa, siristi silmiään auringolta

ja sanoi, ettei ollut surmanlaukauksen jälkeen nukkunut yhtäjaksoisesti muutamaa tuntia enempää. – Enkä mä varmaan tässä elämässä nukukaan. Kun ei tuollainen hirmuteko järkeen mahdu, niin ei mahdu. Miten voisikaan? Sitä vaan pyörittelee pojan viimeisiä hetkiä mielessä ja joutuu tuumaamaan, että maailma on tullut hulluksi aina tätä meidän kotikaupunkia myöten. Minä oon käynyt paikalla joka päivä. Alkuunsa siinä oli veritahroja. Kysyn vaan, että onko ketään luotu katselemaan oman poikansa...

Kuhala laski kätensä miehen olkapäälle ja sanoi, että syylinen saataisiin varmasti vastaamaan teostaan. – Minä en taida olla oikea ihminen arvailemaan, helpottaako se teidän tuskaanne, mutta poliisi satsaa kaikki resurssit tekijän löytämiseksi. Mitä jos soitan teille taksin. Ei ole ehkä viisasta jatkaa matkaa, jos noin ravistelee.

Mies sanoi asuvansa Vaasankadulla. Ei hän niin surkeassa jamassa ollut, että turvautuisi pirssikytyihin lyhyen kävelymatkan takia.

– No sitten minä ja koira saattelemme. Käytiin eläinlääkärissä, auto on Kirkkopuiston parkissa. Vaasankatu onkin tuttua tienoota, Kuhalalta lipsahti, vaikka hän oli päättänyt pitää entisen toimistonsa sijainnin ja ammattinsa omana tietonaan.

Ajatus siitä, että antaisi miehen edes vihjaista toimeksiannosta ampujan jäljittämiseksi, haiskahti vaikeuksien kerjäämiseltä. Puuhastelu istutusten parissa Mustankorkean tontilla kiilasi kevään ykkösintressiksi, kuhertelu Anastasian kanssa sulostutti olemassaoloa aivan ihmeellisesti ja jos toimeksiäntojo siunaantuisi, kärkitoiveena tuskin siinteli tarkkuuskiväärillä räiskivän psykopaatin jahtaaminen. Kuhala oli lakannut hakemasta jännitystä elämäänsä aikoja sitten. Aamuisin peilistä katsoi mies, jonka elonpiiri oli kaventu-

nut kotitahuvilla käppäilyyn ja satunnaisiin Haddington House -moukkuihin.

- Oletteko asunut Vaasankadulla?
- Joskus aikoinaan.
- Missä talossa?
- En muista numeroa, siitä on niin kauan.
- Mutta tuttua tienoota siitä huolimatta?
- Käyn silloin tällöin olusilla Sohwin krouvissa, Kuhala

sanoi ja muisti käyneensä viimeksi kaksi vuotta sitten.

He kävelivät ylämäkivoittoisen matkan hidastellen, taukoihin turvautuen. Mies esittäytyi Aaro Mantereeksi, kiitti Kuhalaa avusta ja pörrötti Hipun otsanahkavilloja numero kahdenkymmenen kahden ovella. Enää ei puhuttu murhatyöstä, liikenteen jyry häivytti vähäiset sanat.

- Voimia nyt vaan teille. Pääsettekö tästä...?
- Joo, hyvää kevättä ja kesää vaan...

Mies näppäili koodin ja häipyi käytävän hämärään. Kuhala ja Hippu tuijottivat kotvan Aaro Mantereen perään näkemättä muuta kuin ovilasista heijastuvat kuvajaisensa.

2.

Anastasian kädet kietoutuivat takaa Kuhalan rinnan ympärille, huulet hipaisivat korvalehteä. Keittiön ikkunalaudalla tepasteleva naakka pysähtyi tuijottamaan aamuista hellyydenosoitusta, Hippi istui vahtimassa tiskipöydälle unohtunutta suupalaa. Kuhala käänsi sivua ja kurrottui suukottamaan vaimoan. – Oot lähdössä?

– Mitä siinä lukee?

– Että sotilasmenoihin käytetään vuodessa kaksi- ja puolisataa dollaria per ihminen, per jokainen planeetan asukas. Siis noin seitsemän miljardia kertaa kaksi- ja puolisataa taalaa. Sitten kerrotaan, että jääkarhut kuolee sukupuuttoon, koska ei ole jäätä eikä ne voi saalistaa. Uivat ja uivat, etsivät ruokaa ja väsyvät, kuolevat pois. Me ollaan sulatettu se jää. Yhden toisen lehtijutun mukaan ihmiskunta on geneettistä simulaatiota, luojansa koekenttä ja pyyhkiytyy maan päältä.

– Toivottavasti ei kuitenkaan tällä viikolla, Anastasia virkahti ja irrottautui.

Hänen tuoksunsa sai Kuhalan melkein unohtamaan sen, että perikadon luinen rystynen kolkutteli jo ovella, että tuomiopäivän kellonviisarit vähät välittivät aamuista lehteään selaavan maailmantuskasta. Olipa sisäsivulla pieni maininta siitäkin, ettei poliisi ollut edistynyt Alban sillan

surmatyön tutkimuksissa. Yleisövihjeitä oli saatu, lisää tarvittiin. Rikostutkijat kaipasivat havaintoja mustaan anorakkiin ja tummanvihreään pipoon pukeutuneesta miehestä, joka oli nähty aamuvarhaisella Survontielleä kantamuksestaan iso treenikassi.

Elettiin viikon alkua, kevään ennustettiin edistyvän ja elohopean hivuttautuvan huhtikuun ennätyslukemiin.

Kuhala ja Anastasia olivat selättäneet saman katon alla jo kaksi talvea, ja vaikka arki oli asettunut uomiinsa ja yhdessäolon hurmiovaihe ohitettu, tuntui että ennusmerkkejä onnistumisesta riitti. Enää ei ehkä viskelty vaatteita pitkin nurkia intohimon vallassa ja heittäytytty peuhaamaan niin, että sängynjalat notkahtelivat – kyllä kai heidän ikäänsä ehtineet taisivat jo hillitympiäkin läheisyyden muotoja.

Ja kun sanomisen aihetta sukeutui, sitä ei haudottu viikko-kaupalla vaan iskettiin tiskiin ja pyrittiin selvittämään. Siinä missä Kuhalalla oli taipumusta muutaman päivän mykkäilyyn, Anastasia räiskähteli senkin edestä kiitos alma-atalaisen temperamenttinsa. Kumpikin oli oppinut tuntemaan toisensa, vaistoamaan vastapuolen mielentiloja ja pehmentämään kannanottojaan, vaikka Anastasia ei aina ymmärtänyt miksi Kuhalalta – alvariinsa kotimaisemissa haahuilevalta – kesti kaksi viikkoa ennen kuin hän sai soitettua nuohoojan tai putsattua rännikourut.

Ei Kuhalakaan aina tajunnut, miksi Anastasia paapoi Helsingin seudulla varjoelämää viettävää veljeään kuin lasta – aikuista miestä. Tuntui että Arkadi sai siskoltaan kuukausirahaa ja että olisi kai huolinut pyykkäyspalvelutkin, jos niitä olisi tarjottu. Arkadi oli käynyt vierailmassa Mustankorkealla muutaman kerran ja sulkeutunut kahdenkeskisiin, välistä kiihkeisiin neuvonpitoihin Anastasian kanssa ja nauttinut lämpimien aterioiden ylöspidosta niin, että Kuhala

oli joutunut salaa ihmettelemään kitkeryyttään. Suhtautumista ei helpottanut tieto langon ehdonalaisesta, josta tämä älysi sentään olla kerskumatta. Arkadi oli kartuttanut ansio- luetteloaan keikkakuskina vantaalaisessa rengashotellissa. Aukioloajoista ei ollut välitetty, sorkkarauta-avusteinen vierailu oli tyssähtänyt huonoon pakosuunnitelmaan.

Mitpä Kuhala olisi ainoana lapsena tiennyt sisarrakkau- desta eikä hän siitä huomautellutkaan.

– Minä menen nyt. Jos käyt kaupoilla, muista vessapaperi.

Voi miten arkea lujittavalta se kuulosti. Kuhala oli vähällä rientää Anastasian perään ja taivuttaa hänet syleilyyn, mutta tyytyi lähettämään eteiseen lentosuukon.

Hippu vaihtoi painoa kankulta toiselle ja huokaisi. Ku- kaan ei ottanut huomioon sen tarpeita. Puhelin soi – Gentle on My Mind – pihamaalta kantautui auton starttimoottorin yskähdys. Kuhala sulki jääkaapin oven ja suunnisti kohti kännykkäänsä. – Kuhala.

– Täällä puhuu Aaro Mantere.

Kuhalalta viivähti tuokio, ennen kuin hän muisti sydän- alaansa pidelleen miehen, jonka oli saattanut Vaasankadulle. Ääni oli hauras, surutyö kesken ja hengitys katkonaista. Aaro Mantere kysyi, oliko hän mahtanut soittaa yksityisetsivä Ku- halalle. Tämä aavisteli pahaa, harkitsi kielteistä vastausta mutta ei siihen hätään keksinyt, kuka toinen Kuhala olisi voinut olla. – Minä olen. Kuinka voin auttaa?

Mantere ei tietenkään osannut yhdistää heidän tapaamis- taan toisessa päässä puhuvaan yksityisetsivään. – Tarvitsisin palvelujanne. En halua puhua niiden luonteesta näin. Voit- teko tulla tapaamaan minua, itse en oikein pääse.

Rotkon pohjalta pusertuvaa huokausta seurasi tauko, jonka kuluessa Kuhala tunsi kiusausta vedota tilauskirjansa ruuhkaan, mutta eikö se merkinnyt itsepetosta, eikö hän olisi

yhtä hyvin voinut poistaa netistä tiedot toiminimestään, jollei homma huvittanut? Aaro Mantereen sanat hulluksi tulleesta maailmasta eivät niin vain unohtuneet. – Käykö huomenissa, sanokaamme kymmenen aikoihin? Jos saan vielä osoitteenne.

– Tulkaa tänään, mahtaako onnistua. Asialla on vähän kiire. Kutsuivat minut huomenna tutkimuksiin. Terveys ei ole ihan kantissaan ja sitä kun ei tiedä, kuinka kauan pitävät osastolla.

Kuhala ehdotti kahta iltapäivällä. Ikkunalaudalle parkkeerannut naakka leuhotteli siipiään ja naputteli nokalla ruutua Hipulle, joka oli noussut irvistelemään takajalkojensa varaan.

– Vaasankatu kaksikymmentäkaksi. Ovessa on koodi, pirauttakaa kun tulette.

– Tehdään niin.

– Olettekos te kallis mies?

Kuhala arveli hinnoittelunsa kilpailukykyiseksi mutta lupasi lyödä pöytään tarkkoja lukuja kunhan istuttaisiin kasvotusten.

– En minä muuten mutta tahtoo eläke toisinaan huveta viimeistä myöten, ennen kuin seuraavasta voi ruveta edes haaveilemaan. Hyvä, tapaamme iltapäivällä.

Kuhala tuijotti luurin himmenevää näyttöä, ummisti silmänsä ja yritti asettua ampujan nahkoihin hetkenä, jona tämä oli hakenut tähtäimeensä Mantereen pojan Henrin ja painanut liipaisinta. Mitä sellaisen päässä liikkuu: vuosia hau tunutta vihaa, vihaa kaikkea kohtaan, hulluutta, katkeruutta, tunnekyllyyttä, välinpitämättömyyttä, ihmismetsästyksen tuomaa jännitystä ja – PAM.

Kuhala hätkähti ja oli pudottaa kännykän lattialle – hyvä ettei hän heittäytynyt hätäpäissään pöydän alle. Jymähdys ei ollut kuitenkaan lähtöisin tarkkuuskivääristä, vaan keittiöjakkaraista, jonka Hippu kaatoi pinkaistessaan pihaan aja-

maan koko naakkaparven tontilta. Vielä tuntui vanhan karvakasan konehuoneesta löytyvän kierroksia eikä tietoaakaan loppuunajetun koiran laahustelusta. Paras panna tuulemaan vielä kun kintereissä riitti puhtia.

Kuhala nosti jakkaran, hörppäsi kahvinlopun ja tavoitti koiransa hetkeä myöhemmin takapihalta maakellarin oven-suusta, missä se nuohosi takkujaan ja tasaannutti hengitystään.

– Koeta nyt pitää mielessä, että olet toipilas. Ei tuollainen ryntäily ole muutenkaan sun ikäiselles sopivaa.

Liiterin takaisesta pusikosta kantautui naakkojen kauraisia vastalauseita. Hippu ryhdistäytyi mutta luimisti samassa korviaan kun Kuhala otti taskustaan antibioottipurkin.
– Nouse!

Oli pakko totella, mihinkään siitä ei päässyt. Kuhala avasi koiran kuonon, työnsi pillerin kurkunperille, painoi leuat yhteen ja rapsutti kaulaheltasta. – Sinne upposi, hyvä tyttö!

Vähän ennen puolta kahta päiväkahvin ja raparperi-piirakan jälkeen Kuhala ja koira nousivat bussiin Ronsuntaipaleentien pysäkiltä ja köröttelivät keskustaan. Molemmat tuijottivat ohisoljuvia maisemia aatoksissaan. Ikkunapaikalle kavunneesta koirasta ja vieressä nuokkuvasta isännästä huokui hengenheimolaisuutta, kumpaisenkin kuonokarvoissa erottui samaa harmaata.

Aaro Mantere kuului hinautuvan avaamaan ja taisipa viivähtää kotvaksi varmistelemaan ovisilmän ääreen, vaikka oli vastikään luetellut Kuhalalle alaoven numerokoodin. Kuului varmuusketjun kilahtelua. – Kas niin, päivää ja peremmälle vaan... No mutta, mehän ollaan nähty aiemminkin. Nippuko se oli...? Ette tainnut viimeksi mainita ammattianne?

– En kai. Koira on Hippu.

– Kippu?

– H niin kuin Hippu, Kuhala naurahti ja puristi miehen kouraa.

Istuttiin olohuoneen puolelle. Aaro Mantere oli sonnustautunut kaulusta myöten napitettuun ruutupaitaan ja verkkareihin. Parvekkeen sälekaihdinten lomitse suodattuva valo lankesi hänen vähäverisille kasvoilleen ja paljasti sydänsairauden vakavuuden, pojan poismenon surun. Kuhala istui ja mietti, oliko toinen ennättänyt käydä jo jokapäiväisellä pyhiinvaellusmatkallaan Alban sillalla.

– Silloin kun Henri oli pieni, meillä oli Emppu. Sekarotuinen velikulta. Nyt ei sitten ole kumpaakaan. Emppu sai lähteä täältä sentään säällisellä tavalla. Minä haluan että te otatte sen saatanan kiinni ja talutate niskasta tuomiolle. Tuokaa se ensin tänne, niin panen täytäntöön oman tuomioni.

Aaro Mantere puristi tuolin käsinojia rystyset kiverinä, kirjahyllyn kunniapaikalta viisiosaisen Suomen historiateoksen viereltä tuijotti surmatun pojan valokuva. Kuinka monta kertaa Kuhala oli kuullut urallaan samankaltaisen toiveen? Ei hän muistanut, ei hän pitänyt lukua sellaisista mutta oli kuulevinaan kaikuja menneisyydestä, taakse jääneiden juttujen unholasta.

Entä kuinka monta kertaa hän oli ollut aikeissa perääntyä melkein heti kättelyjen jälkeen ja hakeutunut torjunta-asemiin? Ei hän muistanut sitäkään, tuskin kovin usein. – Olen lue-
nut jotakin asiasta. Sen mitä lehdissä on kirjoitettu. Ei liene tarpeen korostaa, että tuollaiset teot ovat raakuutensa lisäksi äärimmäisen harvinaisia. Ennen kuin aletaan hakea motiiveja ja käydä läpi uhrin tuntemia ihmisiä tai ylipäätään kartoittaa väkeä, jolla olisi mahdollisuus päästä käsiksi niin tappavaan aseeseen, pitää tehdä huolellinen tekninen tutkinta. Siihen on edellytyksiä vain poliisilla. Luulen että Urhonkadulla tiedetään jo yhtä ja toista. Niukan tiedotuslinjan ei pidä antaa hämätä.

Siihen on syynsä, ratkaisu saattaa olla muutaman askeleen päässä. Niin, minulla ei ole tekniseen tutkintaan tarvittavaa välineistöä ja vaikka olisikin, poliisi ei päästäisi minua lähellekään tienoita, jotka saattaisivat auttaa ratkaisuun pääsemiseksi.

Kuhala ei ollut aivan varma, mistä sanat kumpusivat. Tuskin kuitenkaan sieltä missä punottiin leivänhankintaa edistävää jutunjuurta. Kai hän olisi yhtä hyvin voinut sanoa, ettei kiinnosta.

Aaro Mantere sanoi soittaneensa surmatyötä tutkivalle komisariolle viimeisen viikon aikana kolmasti ja saaneensa vastauksia, joiden rinnalla Kuhalan aloitusreplikki kuulosti melkein kohteliaisuudelta. – Ymmärränhän minä, että poliisilla on parempaakin tekemistä kuin rauhoitella epätoivoista isää, mutta mitä käytöstä sekään on olevinaan, että luuri lyödään korvaan kesken lauseen.

– Niinkö, no jopas. Ettei vaan linjat oikkuilleet?

– Eikä se ollut mikä tahansa lause.

– Miten niin?

– Minä tarjosin niille ehdokasta murhaajaksi. En tarjonut toista kertaa. Kun ei kelpaa niin ei kelpaa.

Kuhala nyökkäsi. Suru oli pannut vastapäätä istuvan miehen pään sekaisin eikä siitä käynyt häntä moittiminen. Kenties hänellä oli tukoksia muuallakin kuin sydämessä. – Ja haluatte tarjota samaa tekijäehdokasta minulle?

– Sillä ehdolla, että otatte toimeksiannon vastaan.

Harkinta-aikaa oli jäljellä noin puoli sekuntia. Karvalankamaton jyystämiseen uppoutunut Hippu lakkasi pureksimasta ja kohotti katseensa, sillä yläkerran asunnosta kantautui heleä kotisopraano.

– Sitä varten täällä ollaan, Kuhala sanoi.

– Lupasitte tehdä selkoa taksoistanne.

– Kaksisataaviisikymmentä euroa päivä plus kulut.

– Mitkä kulut?

– Jos menen vaikkapa tapaamaan sitä tekijäehdokastanne ja hän asuu matkojen päässä. En ole ajatellut turvautua polkupyörään.

– Ajeletteko taksilla asiakkaan laskuun?

– Tarvittaessa. Vaimoni lainaa minulle autoaan aniharvoin ja luovuin omastani, koska kyllästyin romuihin. Sitä paitsi kaksi autoa pienessä taloudessamme on ekologisesti arveluttavaa. Niin, silloin kun tapasimme sillalla, olin liikkeellä vaimoni autolla.

Aaro Mantere sanoi ymmärtävänsä ympäristönäkökannan, mutta hänen mielestään kahden- ja puolensadan päiväpalkoilla olisi luullut pääsevän käsiksi jo käytettyyn hybridiin. – Ne ei saastuta.

– Olen pahoillani, mutta näinä aikoina minulle kertyy aika vähän kahden- ja puolensadan euron päiviä. Yksityisetsivän puoleen käännytään kovin harvoin enkä ole tavannut pitää tarjouskampanjoita. Ymmärrätte varmaan hyvin, että elämässä on muitakin kuluja kuin autokuluja. Olen harkinnut sähköpolkupyörää, joka olisi varustettu suojakuomulla ja pistosuojarenkailla hankalia kelejä varten. Eipä ole osunut silmiin. Tultiin koiran kanssa tänne bussilla. Siitä reissusta en aio veloittaa.

Hippu sylki karvalankaa parketille. Aaro Mantere ei näyttänyt panevan pahakseen, vaan alkoi miettiä ääneen, saisiko lisättyä yksityisetsivältä ostetut palvelut kotitalousvähennyksiin. – No, pitää tarkistaa verohallinnon sivuilta. Minun puolesta voitte siirtyä paikasta toiseen vaikka kengurukepillä, kunhan otatte jutun hoitaaksenne. Saako olla kahvia? Koiralle löytyy koiraneksejä, ettei tarvitse mattoa maistella.

– Onko teillä sittenkin koira?

– Pojan perheessä on. Täytyyhän sillekin olla tarjottavaa

sen kerran kun käyvät pappaa katsomassa, Mantere sanoi, hymyili Hipulle ja ponnistautui kahvinkeittoon. Hänen oli puhallettava ylösnousun jälkeen ja keskityttävä ensimmäisen askeleeseen. Sivupöydän pilleripurkkivalikoima vihjaisi sykähdyttävästi millaisella koktaililla henkeään haukkova asiakas sinnitteli elävien kirjoissa.

Pian alkoi kuulua keittimen pulputusta, tassien kilinää ja tossujen suhinaa. Henri Mantere saattoi olla valokuvassa jotakin vaille kolmenkymmenen, miehuutensa parhaimpien vuosien alkutaipaleella. Hänellä oli sopusuhtaiset kasvot, hiukan lainehtivat hiukset ja hymy, josta oli vaikea ruveta luonnostelevaan luonneanalyysijä, mutta joka ulottui silmiin ja saattoi edistää asioita niin yrityksen hoidossa kuin kanssakäymisessä vastakkaisen sukupuolen kanssa.

Kuhala nojautui taakse tuolissaan ja tuli miettineeksi minkä näkymän nuo silmät olivat siepanneet vihonviimeiseksi Alban sillalla, ennen kuin maailma oli niistä lakannut heijastumasta: auenneen lenkkarinnauhan, vastarannan, taivaalla ajelehtivan pilven?

Entä mitä hän, Kuhala, havainnoisi viimeisenä näkynään? Saattohoitokodin kukkuraisen kuisorsan, potilashuoneen katon hiushalkeaman, metsänreunaa, taivasta ja liiterin kattoa sitä mukaa kun tikapuut kaatuvat ja hän paiskautuu niskoilleen? Lähihoitajan sievän takamuksen? Mikä siinä oli, että ajatuksien vakioiteemaksi näytti nyttemmin kehkeytyneen oma loppusuora – sekö, että hän jo taittoi sitä? Ei helvetti, Anastasian takia kuului elää satavuotiaaksi!

– Ehkä juodaan täällä keittiössä. En ole varma, onnistunko tuomaan tarjottimen sinne saakka.

– Voi voi, eihän minun vuokseni..., Kuhala huikkasi, nousi ja joutui hakemaan askelmerkkejä huimauskohtauksen takia yhtä kauan kuin Aaro Mantere.

Hippu nuuhkaisi tämän ojentamaa purutikkua, mutta käänsi päänsä pois.

– On vissiin tottunut toiseen merkkiin, mutta ei tässä pakkotamaan ruveta. Kyllä nämä Empulle aikoinaan kelpasivat.

Aaro Mantere käväisi makuuhuoneessa, palasi kädessään tummanvihreä, keinoahkakantinen albumi, jonka hän pani pöydälle, ja veti tuolin alleen. Huulet liukkuivat, sanat putoilivat kuiskauksina ja työn kovettamat sormet lehteilivät kansiota. Yläkerran kotisopraano kiekaisi kuin olisi vääntänyt veden vahingossa liian kylmäksi.

– Tuossa, eikun... eikun tuossa se perkele on.

Mantere käänsi albumia Kuhalan nähtäväksi ja napautti sormellaan kauhtunutta värivalokuvaa, sukujuhlapotrettia.

– Niin että mikä on?

– Henrin murhaaja.

– Tässä on melkein kymmenen ihmistä?

– Se mies vasemmalla ylärivissä. Ei siinä kun siinä... tuo klanipäinen, jolla on sininen pikkutakki ja omahyväinen ilme naamallaan.

Kuhala yritti tarkentaa näkemättä muuta kuin hymyksi herenneen tavallisen naamataulun, jonka solvaamiseksi Mantere alkoi panna parastaan ja tuntui suotta itseään kiihdyttävän. Ei kai sukujuhliin kutsuttu mr. Nobody ketään ampuisi? Kuhala tunnisti joukosta myös isä ja poika Mantereen.

– Ensimmäinen se vei minulta vaimon ja nyt pojan.

– Älkäähän nyt, pitäisi ehkä olla muunlaistakin näyttöä kuin vaimonryöstö. Milloin tämä kuva on otettu?

– Kolmetoista vuotta sitten. Henri sai paperit ulos tiedekunnasta, juhlittiin sitä. Viiden vuoden päästä vaimo ja tuo juhliivat häitään. Minä jäin ihmettelemään tänne Vaasankadulle.

Kuhala kysyi mitä syytä sinitakkisella olisi ollut surmata vaimon poika. – Ehkä kuitenkin sanotte kaverin nimen.

– Mies on nimeltään H. I. Kyylinki. Niin kauan kuin minulla elonliekki lepattaa, kiroan sen nimen. Vei vaimoni, jätti hänet, juonitteli Henrin kavaliin pisneksiinsä ja yritti anastaa pojaltani talot ja pelit, mutta sai käräjillä nokilleen ja joutui satojen tuhansien korvauksiin. Eikä ole maksanut murto-osaakaan. Oli heristellyt kärjäsälin aulassa ja vanonut koston päivän koittavan. Se mies on asehullu ja asuu nykyään kuulemma erakkona jossakin korvenperukoilla. Tätä kaikkea minä olisin tarjonnut poliisille, mutta ei niitä kiinnostanut, Mantere paalutti ja sanoi, että lähtisi itse taapaamaan Kyylinkiä, jos voimat sallisivat.

– Mitenkä on, otatteko työn vastaan? En tiedä Kyylingin osoitetta, mutta kai teillä on tietotaitoa sen hommaamiseksi. Luulen että se piru majailee jossakin pohjoisessa Keski-Suomessa. Kai sinne bussiyhteydet on.

Kuhala lupasi käydä jututtamassa Kyylinkiä. Mantere kysyi kirjoitettaisiinko toimeksiannosta jonkinlainen paperi. Se ei ollut tarpeen, Hippu riitti sopimuksen todistajaksi.

– Olkaa varovainen.

– Yritetään.

– Jos sellainen mies matkustaa Jyväskylään ampumaan ihmisen, teon uusiminen kotinurkilla ei ole temppe eikä mikään. Kuinkas minä saan tietää, miten olette edistynyt? Entä maksupuoli?

Kuhala lupasi informoida Manteretta, kiitti tarjoilusta ja toivotti onnistunutta sairaalakäyntiä.

– Jokaisella on aikansa, ei täällä kannata määräänsä enempää keikkua. Pojalle minä olisin niitä lisävuosia suonut, Mantere virkkoi ja nousi saattamaan vieraitaan. Matkalla eteesen hän sanoi sydämensä ruvenneen oireilemaan jo vuosia sitten synnyynnäisen hiippaläppävian takia. Pumppu joutui painamaan ylikierroksilla, sen kammiot olivat laajentuneet,

ahtaumiakin löytyi. – Ei tämä murhaviestä ole tilannetta helpottanut. Lääkäri mukaan läpän vaihto ei käy enää laatuun ja kun minä ehdotin että eikö vaihdettaisi koko pumppu, se ei sanonut siihen mitään.

Kuullessaan sanan hiippaläppä Kuhala sattui parahiksi vilkaisuun kasvojaan eteisen peilistä. Niillä asusteli säikähtäneen ihmisen ilme, väri oli paennut poskilta, rinnassa tuntui muljahdus. Ei tehnyt mieli ruveta antamaan vertaistukea mutta vajoaisiko hän samaan jamaan, sinihuuliseksi nilkuksi joka ei jaksaisi ottaa haravaa rukkaseen?

Käteltiin. Ovikranssissa roikkuva musta risti kertoi missä tunnelmissa Mantereen päivät kuluivat. Hän sanoi piipahtaneensa sillalla aamukävelyllä. Kaupungin puhtaanapitoväki oli keräämässä kynttilälyhtyjä ja kukkasia pois. Ne vaaransivat kevyen liikenteen turvallisuuden, valituksia oli jo tullut. – En minä esittänyt, olisivat suotta häkeltyneet. Ajattelin että jos jonkun turvallisuus siinä sillalla oli vaarantunut, niin pojan.

**LÖYTYYKÖ KOMEROSTA LUURANKO VAI ROBOTTI?
MURHA SILLALLA JOHDATTAÄ KUHÄLAN
EROTIIKKA-ÄLAN VIIMEISIMPIIN VILLITYKSIIN.
ITSE HÄN EI MOKOMIA KAIPAA, NAINUT IKÄMIES.**

**Mies on ammuttu sillalle kesken lenkkinsä.
Miksi tarkka-ampuja on valinnut uhrikseen
mallikansalaisen, Henri Mantereen?
Kuhala alkaa selvittää mysteeriä ja tutustuu
hieman epätavalliseen maahantuontiartikkeliin.
Samalla hän selvittää välinsä vanhan vainoojansa
kanssa ja joutuu jälleen kerran nujakoimaan
henkensä edestä, ennen kuin pääsee
rapsuttelemaan Hippu-koiraansa
kotipihan idylliin.**

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-1143-5